

МАТЕМАТИКА

КЛАС

частина 3

Гісь О. М., Філяк І. В.

«Математика»
навчальний посібник для 1 класу закладів загальної середньої освіти
(у 3-х частинах)
Частина 3

Видавництво «Ранок»

Навчальний посібник створено відповідно
до Типової освітньої програми, розробленої
під керівництвом Р. Б. Шияна

Ольга Гісь, Ірина Філяк

МАТЕМАТИКА

Навчальний посібник для 1 класу
закладів загальної середньої освіти
(у 3-х частинах)

Частина 3

Схвалено для використання в освітньому процесі

Електронні
матеріали
до підручника

Харків
Видавництво «Ранок»
2023

Привіт, друже!

Заходь у гості! У нас цікаво й весело!
Я — Математика, цариця всіх наук.
А ось мої друзі, знайомся:

Я — Професор математики.
Люблю давати дітям математичні
диктанти.

Я — Вивчайко.
Щоб добре пам'ятати, я усе записую
в довідничок.

У подорожі нам стануть у пригоді такі

умовні

позначення:

математичний
диктант

головоломка!
Добре подумай

кругові вирази

порівняй

встав знак

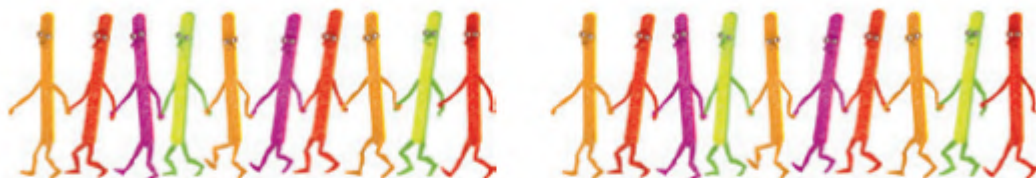

перевір свою увагу

Урок 84.

Лічба з лічильними паличками

1. Розклади на парті 10 паличок.

- 1) Візьми першу, дев'яту, останню.
- 2) Візьми в руку десяток паличок. Яке це число? Назви найменше та найбільше числа першого десятка.

2. Розклади 10 паличок. Докладай по одній паличці та лічи до 20.

Довідничок

Числа від **11** до **20** утворюють **другий десяток**.

3. Запиши найменше та найбільше числа другого десятка.

4. Яке число розташоване між 15 і 17 ; між 11 і 13 ; між 11 і 9 ?

5. Назви числа від 15 до 20. Яке число передує числу 16?

6. Назви числа від 20 у зворотному порядку.

7. Назви числа від 15 до 10. Що спільне мають усі ці числа? Яке із цих чисел найбільше?
Найменше?

8. Назви числа від 16 до 7. У які дві групи можна об'єднати ці числа?

9. Поклади на парту один десяток паличок і ще 3 палички. Скільки всього паличок? Запиши сусідів цього числа.

10. Поклади на парту 14 паличок. Забери десяток. Скільки паличок залишилося? Поклади десяток назад. Забери 4 палички. Скільки паличок залишилося?

11. Розклади 20 паличок. Об'єднай їх у пари. Скільки пар утворилося?
Полічи двійками до 20 і назад.

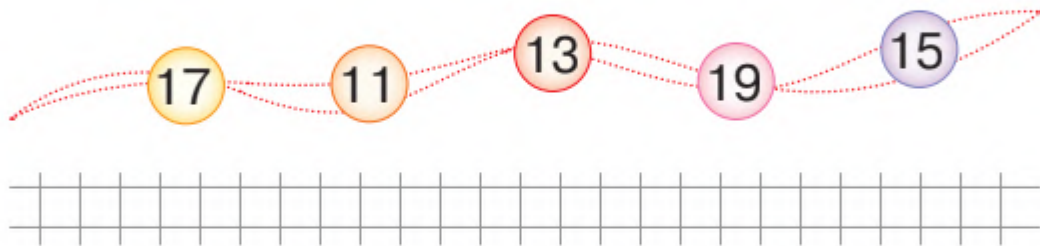

Довідничок

Числа, що закінчуються
на **0, 2, 4, 6, 8**, є **парними**;
на **1, 3, 5, 7, 9**, — **непарними**.

12 14 16 18 20 — парні числа
другого десятка.

12. Запиши числа в порядку зростання. Вони парні
чи непарні? Підкресли.

Урок 85.

Розрядна таблиця

1. Розглянь малюнки і **розрядні таблиці**. Заповни решту таблиць.

→

десятки	одиниці
1	3

→

13

→

десятки	одиниці
2	0

→

20

→

десятки	одиниці
	4

→

4

→

десятки	одиниці

→

→

десятки	одиниці

→

→

десятки	одиниці

→

→

десятки	одиниці

→

Тема. Розрядна таблиця

Довідничок

число десятків

число одиниць

12 — двоцифрове число

2. Прочитай і запиши числа за розрядними таблицями. Назви:

- 1) одноцифрові і двоцифрові числа;
- 2) круглі числа і числа, що не є круглими;
- 3) парні і непарні числа.

дес.	од.
1	2
1	5
1	7

дес.	од.
7	0
1	0
9	0

дес.	од.
	5
	3
	9

3. Закресли ті числа, для яких немає відповідних записів на плашках.

1 дес. 5 од.

3 дес.

1 дес. 9 од.

8 од.

80 8 9 90 19 3 30 15 5 10

4. Обчисли.

$7 + 3 + 3 = \square\square$

$14 - 4 - 1 = \square\square$

$5 + 5 + 2 = \square\square$

$10 + 10 - 10 = \square\square$

$1 + 9 + 1 = \square\square$

$10 + 8 - 8 = \square\square$

$13 - 3 + 4 = \square\square$

$10 + 6 - 10 = \square\square$

5. Підкресли в кожній парі більше число. Скільки в кожному з них десятків і одиниць?

8 чи 18

19 чи 14

16 чи 15

20 чи 12

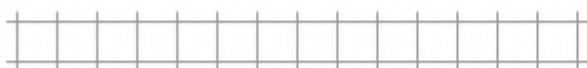
9 чи 11

10 чи 1

6. Я — парне число другого десятка. Моє число одиниць більше ніж 6. Відгадай мене. $\square\square$

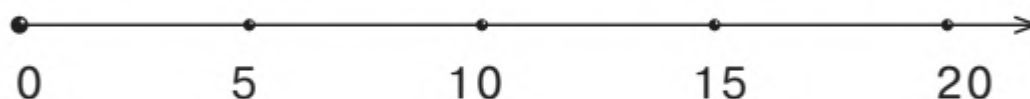
7. З одного страусового яйця можна приготувати 10 порцій омлету. Скільки порцій омлету можна приготувати з двох страусових яєць?

4. Жабеня вирішило намалювати 15 кружечків, а насправді намалювало на 4 менше. Скільки кружечків намалювало жабеня? Зміни малюнок так, щоб одержати відповідь до задачі.

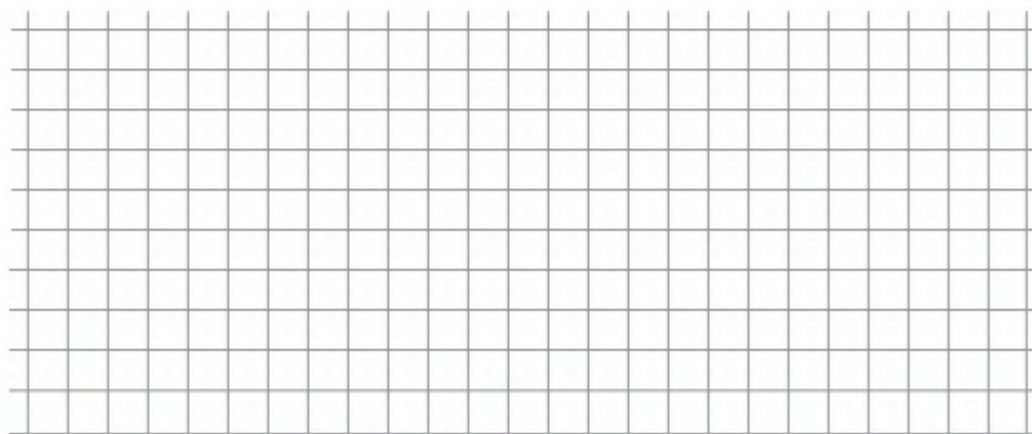
5. Дика кішка може прожити 5 років, а свійська — на 10 років довше. Скільки років може прожити свійська кішка? Познач на числовому промені.

6. На виставці було 18 писанок і 7 крашанок. На скільки менше було крашанок, ніж писанок?
рядок клітинок

7. Доповни усно задачу. Зроби скорочений запис і розв'яжи.

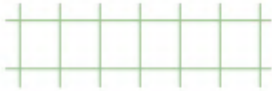
У кошику ... 18 морквин. ... 5 морквин ... кролику. Скільки морквин ... у кошику?

Урок 87

1. Із чисел 10, 16, 12, 8, 17, 18, 11 випиши:

більші ніж 10,
але менші ніж 13

більші ніж 15,
але менші ніж 18

2. Порівняй числа.

 $10 \bigcirc 11$

 $14 \bigcirc 16$

 $9 \bigcirc 19$

 $18 \bigcirc 18$

3. Порівняй.

 $11 + 3 \bigcirc 13$

 $16 - 3 \bigcirc 13$

 $13 \bigcirc 19 - 3$

 $13 \bigcirc 12 + 2$

 $15 + 0 \bigcirc 0 - 14$

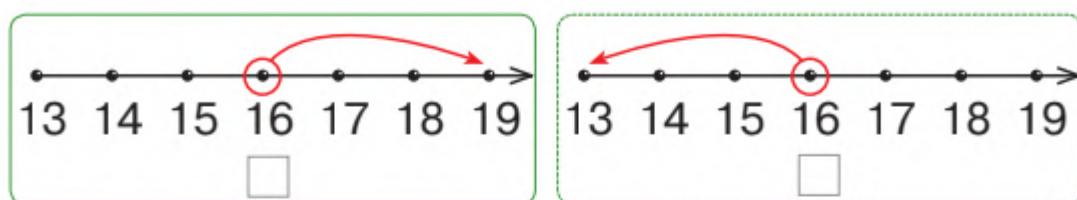
 $16 - 5 \bigcirc 11 + 1$

 $18 - 2 \bigcirc 18 - 1$

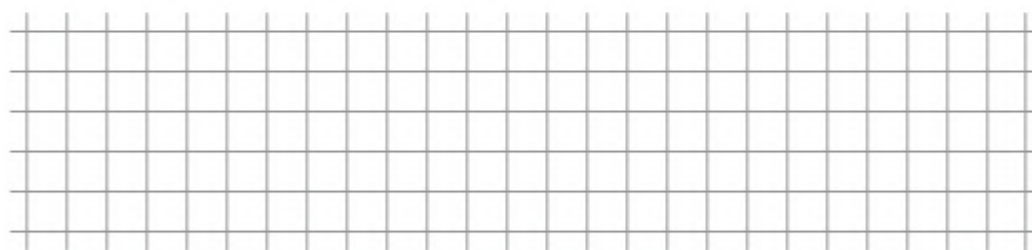
 $12 + 4 \bigcirc 14 + 2$

4. Прочитай задачу. Який із променів показує розв'язання задачі? Познач \checkmark . Запиши розв'язання.

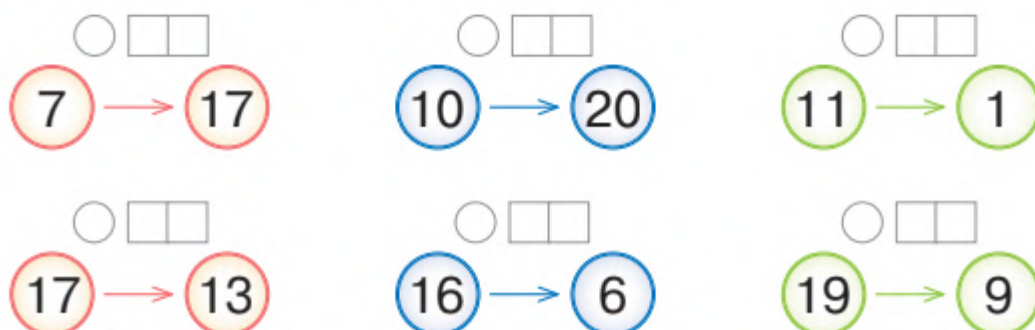
У магазині було 16 гірських велосипедів, а спортивних — на 3 більше. Скільки спортивних велосипедів було в магазині?

5. На уроці фізкультури дітям видали 19 пар лиж і 8 пар ковзанів. Чого більше — лиж чи ковзанів? На скільки пар? Запиши числову нерівність і розв'язання.

6. Як із числа ліворуч отримати число, що праворуч? Поясни. Впиши знаки і числа.

Урок 88.

Знаходження невідомого доданка

1. Білочка Рудя поклала в порожню торбинку 10 горішків: 6 лісових і декілька волоських.

Як дізнатися, скільки волоських горішків у торбинці?

Міркування: якщо забрати з торбинки всі лісові горішки, то в ній залишаться лише волоські. Отже, $10 - 6 = 4$ (волоських горішки).

Довідничок

$$\begin{array}{ccc} 6 + ? = 10 \\ \downarrow \quad \downarrow \quad \downarrow \\ \text{доданки} \quad \text{сума} \end{array}$$

Схема:

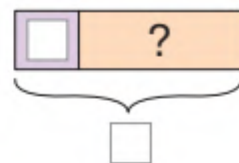
6	?
---	---

Підказка: \ominus 10

Щоб знайти невідомий доданок, треба від суми відняти відомий доданок.

2. Доповни схему відповідними числами. Розв'яжи задачу.

Семеро козенят учили уроки. Двоє читали «Буквар», а решта писали літери. Скільки козенят писали літери?

3. Намалюй схему до задачі. Запиши розв'язання. Зробивши уроки, семеро козенят пішли бавитися на галявину. Дехто стрибав зі скакалкою, а троє — грали у футбол. Скільки козенят стрибали зі скакалкою?

4. Намалюй схему до задачі. Запиши розв'язання. У їжачка — 4 грибочки. Скільки грибочків у білочки, якщо разом у них 17 грибочків?

6. Обчисли кругові вирази.

$$60 - 10$$

$$80 - 40$$

$$50 + 30$$

$$40 + 20$$

5. Бегемотик задумав число. Потім він додав до нього 2 й отримав число 15. Яке число задумав бегемотик?

Обери числовий вираз для

розв'язання:

$15 + 2$

$15 - 2$

Обери розв'язок:

 17 15

Зроби перевірку:

Урок 89

1. Прочитай задачу.

Хто із цуценят — Тотошко чи Горошко — розв'язав задачу правильно? Обведи.

У коробці — 10 м'ячиків. З-поміж них 4 сині м'ячики, решта — червоні. Скільки червоних м'ячиків у коробці?

Тотошко:

$$10 + 4 = 14 \text{ (м'ячиків)}$$

Горошко:

$$10 - 4 = 6 \text{ (м'ячиків)}$$

2. Цуценята Тотошко і Горошко складають капці на полиці. Намалюй схеми до задач. Розв'яжи.

1) Тотошко приніс 3 капці зеленого кольору і кілька капців синього кольору. Усього — 10 капців. Скільки синіх капців приніс Тотошко?

- 2) Горошко приніс 6 капців. Усі, крім одного, мали дірку. Скільки капців без дірок приніс Горошко?

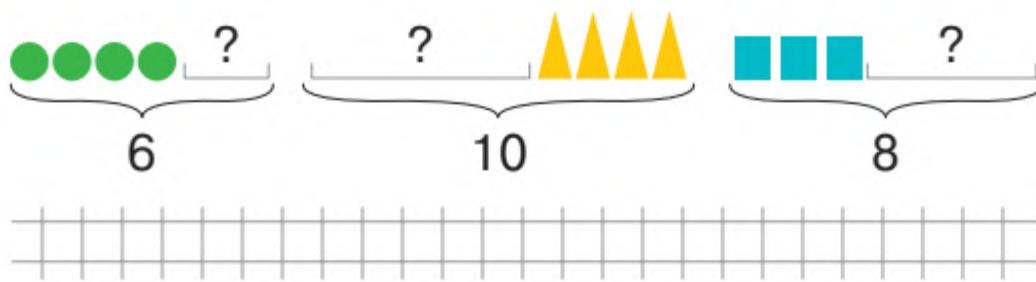
- 3) На двох полицях — 16 капців. На другій полиці — 4 капці. Скільки капців на першій полиці?

3. Доповни скорочений запис задачі. Назви два доданки і суму. Розв'яжи.

Чотирнадцять кошенят заснуло. Трьом із них приснився тато, а іншим — мама. Скільком кошенят приснилася мама?

<i>Тато</i>	-	}
<i>Мама</i>	-	

4. Розглянь три схеми. Знайди невідомі доданки.

5. Знайди невідомий доданок.

$$10 + \square = 14$$

$$\square + 3 = 15$$

$$\square + 50 = 100$$

$$\square + 2 = 12$$

$$7 + \square = 19$$

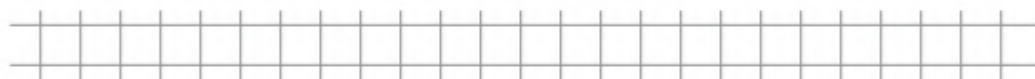
$$20 + \square = 30$$

6. Черепаха почала читати книжку в суботу. У неділю вона прочитала ще 10 сторінок. За два дні прочитано 40 сторінок. Скільки сторінок черепаха прочитала в суботу? Обери і розфарбуй.

7. Придумай історію про таємне число. Використай слова і числа в рамочках. Сполучи їх за порядком твоєї історії. Знайди це таємне число.

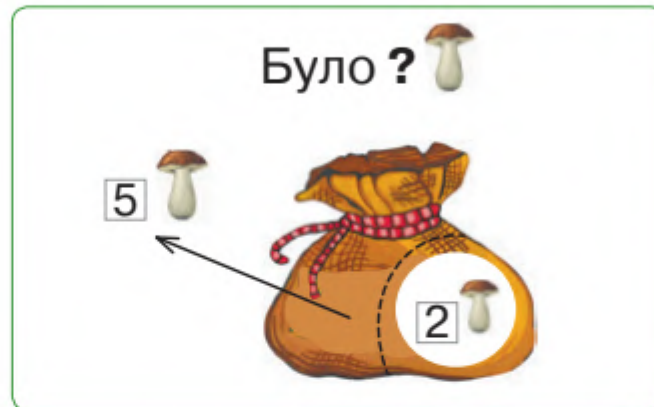
додати Якщо 3 отримаємо
до таємне число, 18.

Урок 90.

Знаходження невідомого зменшуваного

1. Білочка Рудя вийняла з торбинки 5 грибочків. Після того в торбинці залишилося 2 грибочки. Скільки грибочків було в торбинці спочатку?

Міркування: Якщо повернути назад у торбинку 5 грибочків, то дізнаємося, скільки грибочків було у торбинці спочатку: $2 + 5 = 7$ (грибочків).

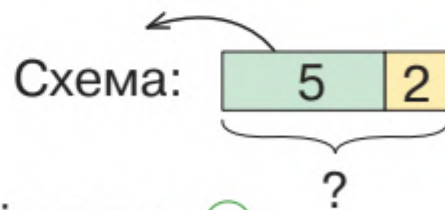

Довідничок

зменшуване

$$\begin{array}{c} \downarrow \\ \text{від'ємник} \\ \downarrow \\ ? - 5 = 2 \end{array}$$

різниця

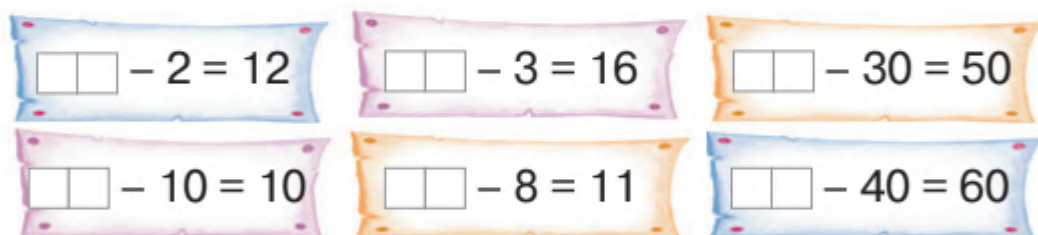
Щоб знайти невідоме зменшуване, треба до різниці додати від'ємник.

2. Доповни схему відповідними числами. Розв'яжи задачу.

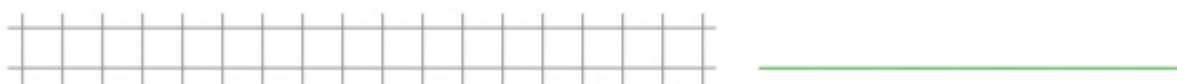
Каченята грали у футбол. Після того як на штрафну лаву сіло двоє каченят, на полі залишилося 14 гравців. Скільки всього каченят грало у футбол?

3. Знайди невідоме зменшуване.

4. Намалюй схему до задачі. Запиши розв'язання. Ослик надував повітряні кульки. Шість кульок луснуло, а 10 вціліло. Скільки кульок намагався надути ослик?

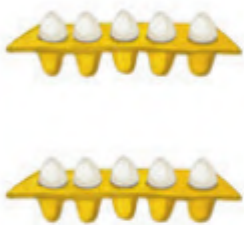

Урок 91. Знаходження невідомого від'ємника. Творча робота над задачею

1. Зменшуване — 19, від'ємник — 8. Яка різниця?

2. Розглянь скорочений запис.

Було	Посмажили	Залишилося
	? 	 7 яєць

Як дізнатися, зі скількох яєць посмажили яєчню?

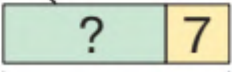
Міркування: треба від усіх яєць, що були в лотку, відняти ті, що залишилися. Отже, $10 - 7 = 3$ (яйця).

Довідничок

зменшуване
↓
від'ємник
↓
різниця

? - 5 = 2

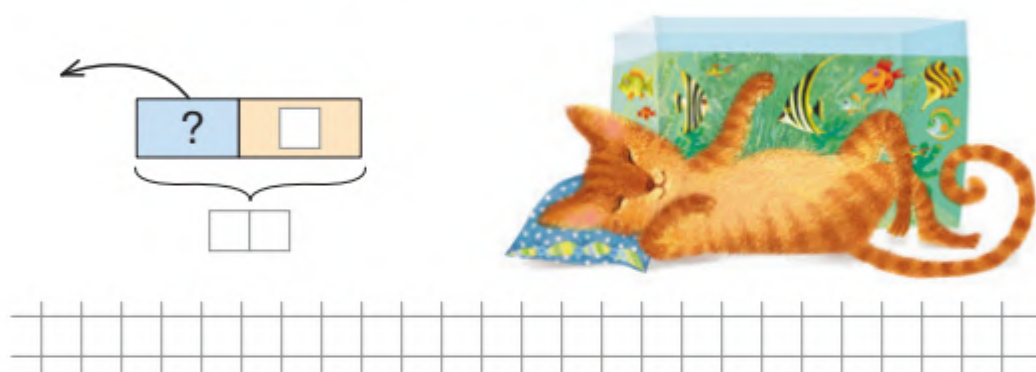
Схема:

Підказка: ⊖ 10

Щоб знайти невідомий від'ємник, треба від зменшуваного відняти різницю.

3. Доповни схему відповідними числами. Розв'яжи задачу.

В акваріумі кота Леопольда плавало 17 рибок. Після того як він подарував декілька рибок друзям, в акваріумі залишилося 10 рибок. Скількох рибок кіт Леопольд подарував друзям?

4. Намалюй схему до задачі. Запиши розв'язання. На килимку гралося 13 кошенят. Усі кошенята, крім двох, побігли пити молоко. Скільки кошенят побігли пити молоко?

5. Назви невідомі компоненти. Впиши числа у #.

$$3 + \square\square = 18$$

$$17 - \square\square = 7$$

$$\square\square - 30 = 70$$

$$\square + 6 = 10$$

$$\square\square - 4 = 14$$

$$100 - \square\square = 80$$

6. Білченя залізло високо на гілку. Злякавшись сороки, воно спустилося на 5 гілок униз і опинилося на четвертій гілці знизу. На котру гілку залізло білченя спочатку? Обери і поясни.

на п'яту гілку

на першу гілку

на четверту гілку

на дев'яту гілку

7. Склади задачі про горобців за скороченими записами. Порівняй їх. Сполучи задачі з відповідним розв'язанням.

- 1) Було — 9 г.
Полетіло — 4 г.
Залишилося — ?

$$9 - 5 = \square \text{ (г.)}$$

- 2) Було — ?
Полетіло — 4 г.
Залишилося — 5 г.

$$5 + 4 = \square \text{ (г.)}$$

- 3) Було — 9 г.
Полетіло — ?
Залишилося — 5 г.

$$9 - 4 = \square \text{ (г.)}$$

8. 1) Розв'яжи усно задачу і запиши шукане.
Гномик вибив 10 пухових і 4 вовняних ковдри.
Скільки всього ковдр вибив гномик?

2) Доповни і розв'яжи дві наступні задачі, використовуючи шукане попередньої задачі.

Гномик вибив ковдр. Із них — 10 пухових, а решта — Скільки вовняних ковдр вибив гномик?

Гномик вибив ковдр: кілька пухових і 4 — Скільки пухових ковдр вибив гномик?

9. Склади і розв'яжи дві задачі за схемами. Дати по дві клітинки на кожне число.

$$\boxed{} + \boxed{} = \boxed{}$$

$$\boxed{} - \boxed{} = \boxed{}$$

Числові дані:

50 мурашок

40 мурашок

10. Заповни порожні віконця.

$$\begin{array}{ccc} +1 & & +2 \\ \curvearrowright & & \curvearrowright \\ 9 & \boxed{} & \boxed{} \quad 13 \end{array}$$

$$\begin{array}{ccc} +1 & & \boxed{} \\ \curvearrowright & & \curvearrowright \\ \boxed{} \quad 18 & & 10 \quad 14 \end{array}$$

$$\begin{array}{ccc} -1 & & -2 \\ \curvearrowleft & & \curvearrowleft \\ 11 & \boxed{} & \boxed{} \quad 13 \end{array}$$

$$\begin{array}{ccc} +10 & & \boxed{} \\ \curvearrowright & & \curvearrowright \\ \boxed{} \quad 10 & & 10 \quad 6 \end{array}$$

11. Запиши рівності, щоб знайти невідомий від'ємник.

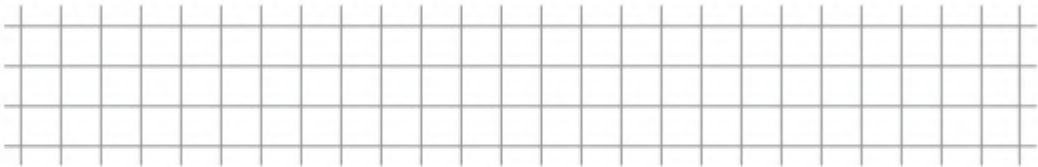
$$14 - \square = 4$$

$$15 - \square = 1$$

$$90 - \square = 40$$

12. Кошеня залізло на дев'яту сходинку. Потім воно спустилося на декілька сходинок униз й опинилося на третій сходинці знизу. На скільки сходинок спустилося кошеня?

Урок 92.

Сотня

1. Розглянь таблицю чисел **першої сотні**. Яких чисел не вистачає? Запиши. Назви числа кожного десятка за порядком.

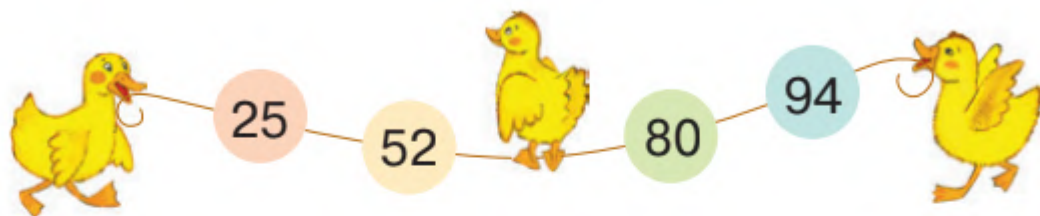
1	2	3	4	5	<input type="text"/>	7	8	9	10	— перший десяток	
11	12	13	14	15	16	17	<input type="text"/>	<input type="text"/>	19	20	— другий десяток
21	22	23	<input type="text"/>	<input type="text"/>	25	26	27	28	29	30	— третій десяток
31	<input type="text"/>	<input type="text"/>	33	34	35	36	37	38	39	40	— ?
41	42	43	44	45	46	<input type="text"/>	<input type="text"/>	48	49	50	— п'ятий десяток
51	52	53	54	55	56	57	58	<input type="text"/>	<input type="text"/>	60	— ?
<input type="text"/>	<input type="text"/>	62	63	64	65	66	67	68	69	70	— ?
71	72	73	74	75	76	77	78	79	<input type="text"/>	<input type="text"/>	— ?
<input type="text"/>	<input type="text"/>	82	83	84	85	86	87	88	89	90	— ?
91	92	93	94	<input type="text"/>	<input type="text"/>	96	97	98	99	100	— десятий десяток

- 1) Скільки всього чисел у сотні?
- 2) Скільки всього десятків у числі 100?
- 3) Обведи найменше і найбільше число першої сотні.
- 4) Обведи числа, які стоять між 35 і 42; між 78 та 83.

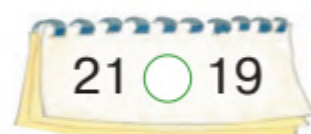
- 5) Яке число є трицифровим? Підкресли.
 6) Які числа мають 3 десятки? Постав \checkmark .

2. Назви кількість десятків і одиниць у кожному числі.

Яке число має найбільше десятків? Підкресли.
 А яке число має найменше десятків? Обведи.
 Каченята стверджують: «Ми розташували числа в порядку зростання». Чи так це? так ні

3. Порівняй числа.

- 4.

14, 7, 41, 6, 70, 100, 99, 50, 2, 38

- 1) Назви з-поміж чисел найбільше число; найменше число.
 2) Запиши числа в порядку зростання. Обведи круглі числа; підкресли парні числа.

3) Випиши одноцифрові числа; збільш кожне на 10.

5. Розв'яжи задачу.

Під час ранкової зарядки тато віджався від підлоги 30 разів, а син — 10 разів. На скільки більше віджимань зробив тато, ніж син?

6. Розв'яжи задачу.

Мій старший брат підтягнувся на турніку 11 разів, а тато — на 5 разів більше. Скільки разів підтягнувся тато?

Урок 93.

Розрядні доданки

1. Математичний диктант. Запиши:

- п'ятнадцять, п'ятдесят один, шістнадцять, шістдесят, сорок два;
- «сусідів» числа 20; числа 41; числа 69;
- усі числа між 77 і 82;
- усі круглі числа між 35 і 72.

М. д. .

2. Розглянь довідничок і розклади числа на **розрядні доданки** за зразком.

Довідничок

розряд десятків \langle **12** \rangle розряд одиниць
45

Зразок: $12 = 10 + 2$ $45 = 40 + 5$

розрядні доданки

$23 = 20 + \square$

$38 = \square\square + \square$

$98 = \square\square + \square$

$41 = \square\square + 1$

$56 = \square\square + \square$

$64 = \square\square + \square$

3. Прочитай і запиши числа за розрядними таблицями.

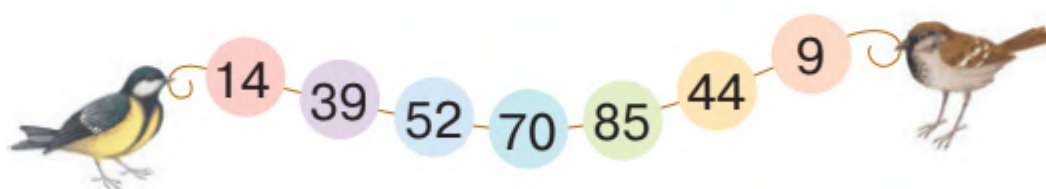
дес.	од.
2	5
4	2
7	3

дес.	од.
8	0
3	4
9	8

дес.	од.
5	6
1	9
9	1

4. Назви кількість десятків і одиниць у кожному числі за зразком.

Зразок: 14 — це 1 дес. 4 од.

5. Запиши числа.

1 дес. 5 од.

3 дес. 8 од.

4 дес. 9 од.

3 од.

10 од.

10 дес.

9 дес.

Які з них круглі? Обведи.

6. Запиши три наступні числа в кожному рядку.

15, 25, 35, 45, , , .

82, 72, 62, , , .

7. Намалюй схему до задачі. Розв'яжи.

На зупинці до автобуса зайшло 5 пасажирів/пасажирок. Тепер в автобусі стало 17 пасажирів/пасажирок. Скільки пасажирів/пасажирок було в автобусі спочатку?

Урок 94

1. Доповни записи.

$$\begin{array}{c} 45 \\ \swarrow \quad \searrow \\ 40 + 5 \\ 45 - 5 = 45 \\ 45 - 40 = \square \end{array}$$
$$\begin{array}{c} 32 \\ \swarrow \quad \searrow \\ 30 + 2 \\ 32 - \square = \square\square \\ 32 - \square\square = \square \end{array}$$
$$\begin{array}{c} 67 \\ \swarrow \quad \searrow \\ 60 + \square \\ \square\square - \square = \square\square \\ \square\square - \square\square = \square \end{array}$$

2. Обчисли.

$23 - 3 + 20$	$34 - 30 + 4$
$23 - 20 + 3$	$34 - 4 + 30$
$49 - 9 - 40$	$96 - 90 - 6$

3. Намалюй схему до задачі. Розв'яжи.

На вулиці Сонячній — 29 будинків. Із них 20 — цегляні, а решта — дерев'яні. Скільки дерев'яних будинків на вулиці Сонячній?

4. Доповни схему до задачі числами і стрілками. Запиши розв'язання.

Після того як Оленка переклеїла з альбому 5 наліпок у щоденник, а 12 — у зошит, в альбомі наліпок не залишилося. Скільки наліпок було в альбомі спочатку?

Щоденник

Альбом

Зошит

5. Добери числа у #.

$20 + \square = 26$

$49 - \square\square = 9$

$\square\square - 30 = 7$

$\square\square + 8 = 58$

$62 - \square = 60$

$\square + 80 = 87$

6. Запиши всі можливі двоцифрові числа за допомогою цифр 3 і 5. Підказка: їх буде 4.

Урок 95

1. Розглянь довідничок. Обчисли вирази.

Довідничок

 $23 + 2 = 25$	 $23 - 2 = 21$
-------------------	-------------------

$52 + 3 = \square\square\square$

$34 - 2 = \square\square\square$

$36 + 2 = \square\square\square$

$47 - 5 = \square\square\square$

$54 + 5 = \square\square\square$

$95 - 2 = \square\square\square$

$81 + 8 = \square\square\square$

$76 - 3 = \square\square\square$

2. Перевір, чи правильно вовчечка виконало обчислення. Закресли помилки. Запиши правильні результати.

$25 - 5 = 20$	$13 + 0 = 13$
$10 + 1 = 9$	$20 + 7 = 90$
$50 - 0 = 5$	$63 - 3 = 60$
$30 + 6 = 9$	$4 + 1 = 41$

Тема. Додавання і віднімання двоцифрових чисел

Урок 96

1. Запиши числа в порядку зростання.

7 дес.

10 дес.

8 од.

8 дес. 3 од.

2. Запиши й обчисли кругові вирази — так ти знайдеш зайвий вираз. Закресли його.

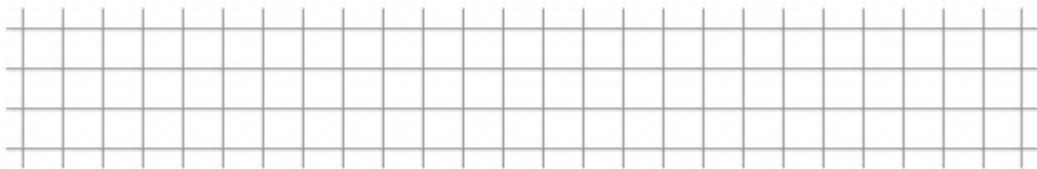
$10 + 7$

$2 + 8$

$13 + 2$

$12 - 10$

$17 - 5$

3. Скільки бджілок вилетіло з кожного вулика? Заповни розрядну таблицю, вписуючи всі числа від найменшого до найбільшого.

Число	Дес.	Од.

4. Розглянь довідничок. Виконай додавання.

Довідничок

$43 + 20 = 63$

$26 + 30$

$61 + 10$

$53 + 40$

$38 + 20$

$15 + 70$

$44 + 50$

5. Мамі — 29 років, а бабуся — на 20 років старша. Скільки років бабусі? Обери.

99

9

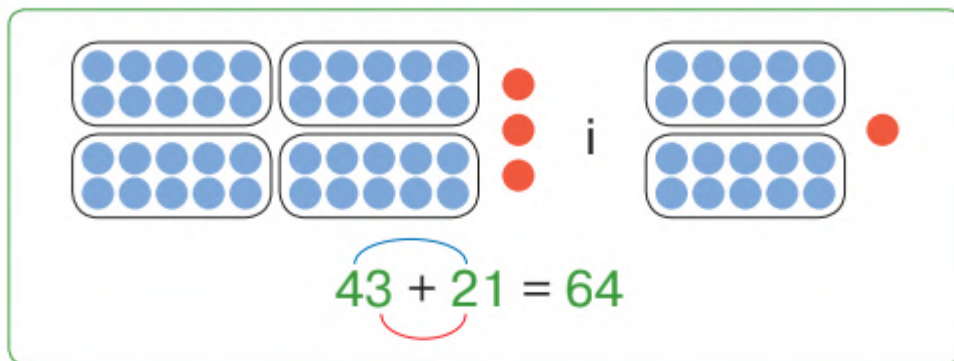
59

49

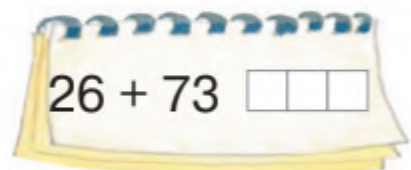
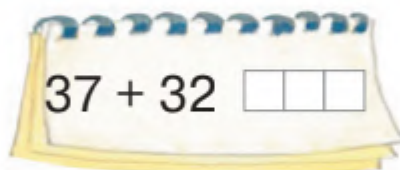
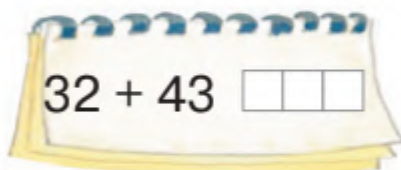
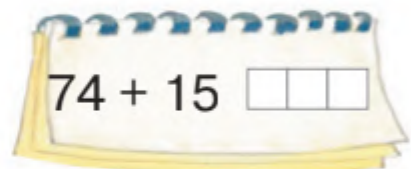
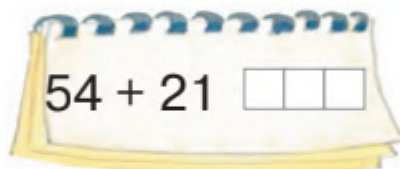
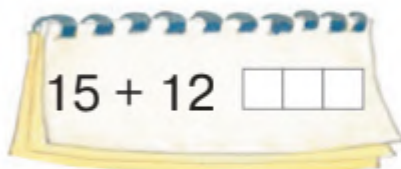
6. Розглянь довідничок.

Довідничок

Виконай додавання. Сполучи значення виразів із відповідними записами нижче.

7 дес. 5 од.

2 дес. 7 од.

9 дес. 9 од.

6 дес. 9 од.

8 дес. 9 од.

7. Звірята лічать запаси їжі. Склади й обчисли вирази, щоб дізнатися, скільки всього:

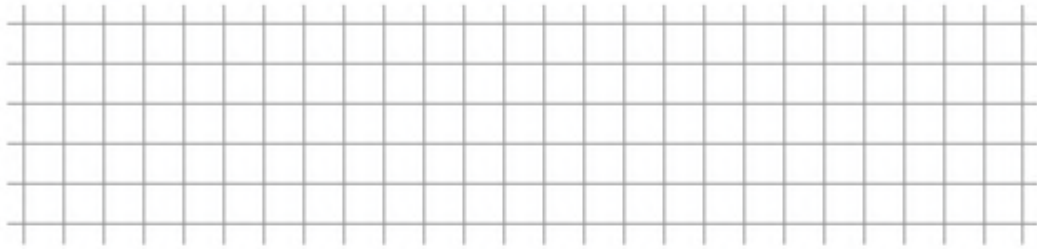
- 1) яблук;
- 2) капустин;
- 3) бананів;

15		
		8
26		
		52
43		
		84

3		
		15
20		
		31
13		
		12

Тема. Додавання і віднімання двоцифрових чисел

- 4) морквин;
- 5) горіхів;
- 6) помідорів.

Чого найбільше? Обведи. Чого найменше? Підкресли.

Урок 97

1. Обчисли усно.

$5 - 2$

$7 - 4$

$8 - 6$

$9 - 5$

$50 - 20$

$70 - 40$

$80 - 60$

$90 - 50$

2. Розглянь довідничок. Виконай віднімання.

Довідничок

$$46 - 20 = 26$$

$27 - 10$

$51 - 40$

$93 - 70$

$34 - 20$

$77 - 30$

$82 - 50$

3. Лікар записав вік новонароджених оленят:

Бембі — 20 днів;

Кембі — 28 днів;

Рембі — 10 днів;

Дембі — 35 днів.

Тема. Додавання і віднімання двоцифрових чисел

1) Хто наймолодший?

2) Склади вирази, щоб дізнатися:

- На скільки днів Кембі старший ніж Рембі?

- На скільки днів Бембі молодший ніж Дембі?

3) Хто народився раніше від усіх?

4. Розглянь довідничок. Виконай віднімання. Сполучи значення виразів із відповідними записами нижче.

Довідничок

$48 - 13 = 35$	$26 - 21 = 5$

$24 - 11$

$99 - 88$

$78 - 75$

$35 - 13$

$55 - 52$

$98 - 28$

1 дес. 1 од.

1 дес. 3 од.

2 дес. 2 од.

7 дес.

3 од.

5. Дідусеві — 57 років, а тато — на 23 роки молодший. Скільки років татові? Обери.

23

57

80

34

6. Як з'єднати деталі так, щоб утворилося:

1) найменше двоцифрове парне число?

2) найбільше двоцифрове непарне число?

Запиши ці числа.

Урок 98.

Довжина. Метр

1. Як утворився кожний ряд чисел? Продовж його за тим самим правилом.

2. Розглянь, як визначають розмір шапки в сантиметрах.

Визнач таким способом розмір своєї шапки. см

3. Згадай, у чому вимірюють довжину предметів.

Довідничок

Метр — ще одна одиниця довжини.

$$1 \text{ м} = 100 \text{ см}$$

$$1 \text{ м} = 10 \text{ дм}$$

4. Жабенята стрибали у довжину. Чиї стрибки мають однакову довжину? Обведи. Вибери для кожного жабеняти довжину його стрибка. Сполучи стрілочками.

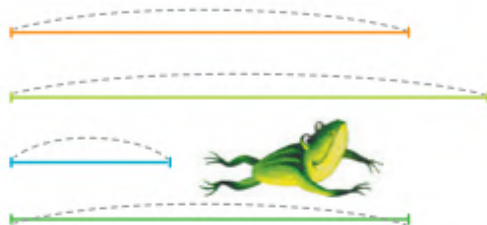

Скік:

Стриб:

Квак:

Кумка:

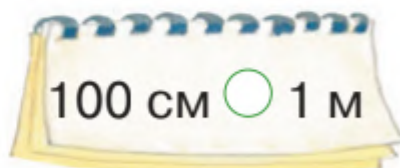
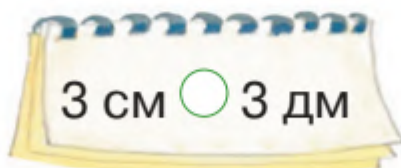
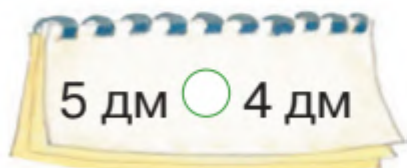
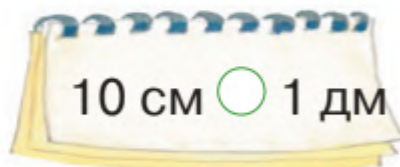
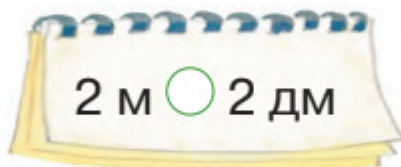
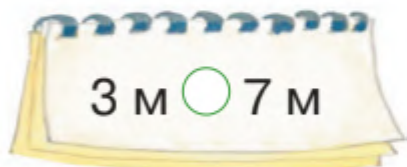

2 дм 6 дм
5 дм

5. Голуб піднявся в небо на висоту 100 м, а шпак — на 70 м. Хто піднявся вище? На скільки?

6. Порівняй іменовані числа.

7. Додай до мене 12, і я стану 17. Яке я число?

Відними від мене 12, і я стану 17. Хто я?

Урок 99.

Час. Година

1. Прочитай, котра година на кожному годиннику. На яке число вказує мала стрілка на кожному годиннику? На яке число вказує велика стрілка?

Сьома година

Четверта година

Друга година

Одинадцята година

Довідничок

- **Час** вимірюють у годинах (год).
- Якщо велика стрілка на 12, то годинник показує цілу годину.
- Котра це година — покаже мала стрілка.

2. На годинниках показано час, коли Мурчик пив молоко. Визнач, о котрій годині це було.

3. Намалюй, як розмістяться стрілки годинника, коли Мурчик:

пішов гуляти

перша година

зустрів пса Барбоса

п'ята година

увімкнув мультки

восьма година

пішов спати

дев'ята година

4. Маленька стрілка годинника завдовжки 5 см, а велика — 7 см. На скільки сантиметрів маленька стрілка коротша ніж велика?

Накресли відрізки такої самої довжини.

5. Обчисли.

$16 - 6$

$35 + 3$

$62 + 37$

$24 - 20$

$44 + 42$

$58 - 25$

$51 + 10$

$44 - 42$

$77 - 67$

Урок 100

1. Порівняй час на годинниках.

Довідничок

Якщо велика стрілка обійшла по колу один раз, а маленька за той час перемістилася до наступного числа, то **минула 1 година**.

(пиктограма) 2. Порівняй.

1 год # 2 год 2 год + 1 год # 4 год

3 год # 3 год 6 год – 2 год # 3 год

Цікаво, що стрілки годинника можна крутити і вперед, і назад. А час неможливо повернути назад.

3. Дві білочки чистили лісові горішки на обід. Почали о мал. годинника # год. Закінчили о мал. годинника # год. Скільки годин минуло? # год
4. Після обіду білочки 1 год прибирали лушпиння. Почали о мал. годинника # год. Коли білочки закінчили прибирати? О # год
5. Журавлики 1 год вчилися літати. О котрій годині розпочався урок літання, якщо він закінчився о мал. годинника?
Урок розпочався о # год дня.

6. Тато-бобер із сином будували дерев'яний міст. Розпочали о мал. годинника # год. Закінчили о мал. годинника ## год. Скільки годин тривало будівництво? # год

7. Обчисли.

$$17 \text{ год} - 7 \text{ год} \quad \#\#\# \underline{\quad} \quad 10 \text{ год} + 12 \text{ год} \quad \#\#\# \underline{\quad}$$

$$48 \text{ год} - 24 \text{ год} \quad \#\#\# \underline{\quad} \quad 24 \text{ год} - 20 \text{ год} \quad \#\#\# \underline{\quad}$$

$$40 \text{ год} - 10 \text{ год} \quad \#\#\# \underline{\quad} \quad 27 \text{ год} + 24 \text{ год} \quad \#\#\# \underline{\quad}$$

Урок 101

1. Працьовитий дятел дві години видзьобував з-під кори комашок.
Розпочав о мал. годинника год.
О котрій годині дятел закінчив роботу? О # __.
2. Жабка-мандрівниця подорожувала дві години.
О котрій годині розпочалася подорож жабки, якщо вона закінчилась о мал. годинника?
Подорож жабки розпочалася о # __.
3. Щоб бути сильним, вовк постійно тренується.
З мал. годинника до мал. годинника.
Скільки часу вовк працює зі штангою? # __.
4. Склади й обчисли вирази до задач.
Вовк хоче бути не лише сильним, але й розумним. Тому він щодня:

 - 1) Дві години грає в шахи. Початок заняття о 8 год ранку. О котрій годині завершується заняття із шахів?
рядок клітинок
 - 2) Одну годину розв'язує головоломки. Кінець заняття о 5 год вечора. О котрій годині вовк починає розв'язувати головоломки?
рядок клітинок

3) Увечері споглядає зорі на небі. Починає о 10 год вечора і закінчує о 12 год. Скільки часу вовк споглядає зорі?

рядок клітинок

(пиктограма) 5. Порівняй.

##

15 – 2 # 12 34 # 14 + 10 41 + 23 # 32 + 32

##

28 – 10 # 1999 # 92 + 6 65 – 24 # 95 – 54

Зір							Вихідний
Слух							
Вага							
Зріст							
Пам'ять							
Сила							

1) У які дні перевіряють зір? _____

2) Коли можна виміряти зріст? _____

3) Що можна перевірити у вівторок?

4) Чи можна в один день перевірити зір і слух?
Обери.

так ні

(лампочка) 5) Коли можна перевірити і пам'ять,
і вагу? _____

(лампочка) 6) Коли працює лише один лікар?

7) У який день приймають найбільше лікарів?

8) Який день у поліклініці вихідний? _____

9) Що найчастіше перевіряють звірятам? Чому?

10) Ведмедик прийшов до поліклініки в суботу.
Що він зможе перевірити? _____

11) Зайченя тричі приходило перевіряти пам'ять,
але лікар у ті дні не працював. Які це були дні?

4. Ведмедик Ласун їсть лише корисну їжу. Ось його
меню на добу.

Урані	Малина — 6 жмень	Мел — 5 ложок
Удень	Горішки — 3 жмені	Сік — 4 кухлики
Увечері	Чорниця — 4 жмені	Чай — 3 кухлики

1) Запиши вирази, щоб дізнатися:

- Скільки жмень різних ягід Ласун з'їдає за добу?

рядок клітинок

- Скільки кухликів різних напоїв Ласун випиває за добу?

рядок клітинок

- Скільки ложок меду Ласун з'їдає за два дні?

рядок клітинок

2) Чи вистачить ведмедику 10 жмень горішків на три дні харчування? так ні

Запиши вираз.

рядок клітинок

Урок 103.

Маса

Довідничок

Усі предмети мають масу. Важчим є той предмет, що має більшу масу.

1. Хто важчий?

Зразок:

НЕРІВНОВАГА

Півник має більшу масу. Він важчий. Курочка має меншу масу. Вона легша.

Зразок:

РІВНОВАГА

Півник і качка мають однакову масу.

2. Визнач «на око» або «зваж» руками, що легше.

Обведи.

чи чи чи

чи чи чи

3. Дай відповіді на запитання, розфарбовуючи кружечки.

Що найважче? блакитний кружечок
Що найлегше? жовтий кружечок
Що має однакову масу?
зелений кружечок

Зразок:

однаково

найлегша
найважча

4. Як працюють ці прилади для зважування?
терези ваги
5. Допоможи журавликові визначити:
 - 1) Що важче? Познач .
#
 - 2) Що легше:
лимон чи груша? помідор чи огірок? огірок чи перець?
морквина чи буряк? ананас чи цвітна капуста?
кабачок чи кавун?

Урок 104.

Кілограм

Довідничок

Масу предметів вимірюють у кілограмах (**кг**).
Розглянь гирі для зважування. Назви їх масу.

1 кг 2 кг 5 кг

1. Розглянь, як журавлик зважив диню.

Нерівновага

Маса дині більша ніж 1 кг

Рівновага

Маса дині — 2 кг

2. Де можна визначити масу, а де — ні?

Чим відрізняються малюнки? Поясни, як визначили масу капустини.

$$2 - 1 = 1 \text{ кг}$$

4. Визнач масу кавуна і кукурудзи.

По рядку клітинок під кожним малюнком!

5. У магазин привезли:

3 кг 7 кг 4 кг

1 кг 2 кг 5 кг

Як журавликові перевірити масу кавунів, якщо він має лише три гирі: 1 кг, 2 кг і 5 кг?

3 рядки клітинок

6. Обчисли.

$$24 \text{ кг} + 2 \text{ кг}$$

$$35 \text{ кг} - 3 \text{ кг}$$

$$48 \text{ кг} + 20 \text{ кг}$$

$$100 \text{ кг} - 30 \text{ кг} + 17 \text{ кг}$$

$$29 \text{ кг} - 20 \text{ кг} - 9 \text{ кг}$$

$$15 \text{ кг} - 5 \text{ кг} - 5 \text{ кг}$$

Урок 105

1. Левеня і тигреня — спортсмени. Розглянь, чим вони тренуються.

гантелі штанга гиря

1 кг 2 кг 7 кг 10 кг

Дай відповіді на запитання:

1) Хто підняв більшу масу: мал. тигреня чи мал. левеня? Обведи.

2) Скільки мал. гантелі 1 кг зрівноважать одну мал. штанги? #

3) Скільки мал. гантелі 2 кг мають таку саму масу, як мал. гиря? #

4) Що важче: мал. 3 гантелі по 2 кг чи мал. штанги? Обведи.

5) Маса левеняти становить 12 кг. Яка маса мал. левеняти з гирями? ##__

6) Маса мал. тигреняти з гирею — 10 кг. Яка маса тигреняти? #__

2. З кожного боку штанги має бути однакова маса. Штангу якої маси може підняти тренер Бегемот, маючи такі диски:

3 кг 3 кг

2 кг 2 кг

1 кг 1 кг

1 кг ?

Зразок:

$$3 + 3 + 1 = 7 \text{ (кг)}$$

1) ?

рядок клітинок

2) ?

рядок клітинок

3) ?

рядок клітинок

(лампочка) 4) Які диски слід взяти, щоб штанга мала масу 5 кг? Намалюй.

рамочка для малюнка

(лампочка) 5) Які диски слід взяти, щоб штанга мала масу 3 кг? Намалюй.

рамочка для малюнка

3. Яка з трьох іграшок найважча, а яка — найлегша?

Чи у кожному завданні це можна визначити?

1)

2)

Урок 106

1. Перелічи птахів у порядку спадання їхньої маси. Знайди суму і різницю маси найважчого та найлегшого птахів.

82 кг 12 кг 36 кг 5 кг
2 кг

Сума: рядок клітинок

Різниця: рядок клітинок

2. На скільки збільшилася маса дитини:
від народження до року? рядок клітинок
від року до 7 років? рядок клітинок
від народження до 7 років? рядок клітинок
немовля 1 рік 7 років

3 кг 10 кг 23 кг

3. Вовк важить 45 кг, а лисичка — на 32 кг легша. Яка маса лисички? Запиши розв'язання.
рядок клітинок

4. На скільки кілограмів мама важча за своє дитинча? Запиши розв'язання.

48 кг 6 кг

89 кг 18 кг

по 3 рядки клітинок під кожним малюнком (піктограма) 5. Порівняй.

кг ## кг

50 кг + 17 кг # 70 кг 49 кг # 18 кг + 31 кг

кг ## кг

33 кг – 3 кг # 3 кг 40 кг # 0 кг + 14 кг

кг ## кг

32 кг – 10 кг # 12 кг 78 кг # 99 кг – 12 кг

Урок 107

1. Перелічи тварин у порядку зростання їхньої маси. Знайди суму і різницю маси двох найлегших тварин.

85 кг 63 кг 45 кг

14 кг 100 кг 58 кг

Сума: рядок клітинок

Різниця: рядок клітинок

2. Хто легший — поросятко чи індик? Обведи. На скільки? Запиши. На ## __

10 кг

3. Мама-кенгуру з дитинчам у сумці разом важать 67 кг. Дитинча важить 5 кг. Скільки кілограмів важить мама-кенгуру?

рядок клітинок

4. Пронумеруй картки, щоб скласти умову задачі. Придумай запитання. Розв'яжи задачу.

яблук, 3 однієї яблуні 6 кг більше.

#

53 кг а з другої — на зібрали

#

5 рядків клітинок, видалити слово Відповідь

5. Журавлик зважує цукор. У нього є такі гирі:

5 кг 1 кг 1 кг

Як за один раз зважити:

1) 2 кг цукру? 6 кг цукру? 7 кг цукру?

рядок клітинок

(лампочка) 2) 4 кг цукру? 3 кг цукру?

рядок клітинок

6. До магазину привезли кавуни. Після того як продали 42 кавуни, залишилося ще 17 кавунів. Скільки кавунів привезли до магазину?

Схема: місце для схеми

3 рядки клітинок

7. Випиши й обчисли вирази, у яких:

сума більша ніж 70

зменшуване дорівнює 50

від'ємник — непарне число

$90 - 5$ $50 - 50$ $4 + 84$

$50 + 34$ $9 + 40$ $76 - 23$

$17 + 60$ $51 + 15$ $19 - 8$

5 рядків клітинок

Уроки 108–109.

Місткість. Літр

1. Кожна посудина має **місткість**.

Довідничок

Місткість можна вимірювати у літрах (л).

Місткість

першої банки — 1 л,

другої банки — 2 л,

третьої банки — 3 л.

2. Ведмедик хоче розлити з бочки мед у літрові або дволітрові, або трилітрові банки. Скільки для цього знадобиться:
 - 1) літрових банок? #
 - 2) дволітрових банок? #
 - 3) трилітрових банок? #1 л 6 л 3 л
2 л
3. Їжачиха знає: щоб зварити 1 склянку рису, треба 2 склянки води. Скільки склянок води потрібно для двох склянок рису? #
4. Із соняшникового насіння хом'ячки приготували 18 л олії. Частина олії вони подарували мишкам, а 11 л залишили собі. Скільки літрів олії хом'ячки подарували мишкам?

рядок клітинок

- 5. У яку посудину вміщується найменше води? #
У яку — найбільше? # У яку — стільки ж, як
у глечик? #

А Б В
А Б В

6. Лисеня перевірило, що:

1 л = # # # # 1 л

Скільки склянок соку в 2 л? ## У 3 л? ##

(розжарена лампочка) 7. Білочка налила мо-
локо в однакові глечики:

1 л 4 # 7 #

Де найбільше молока? Обведи.

Де найменше? Підкресли

З першого глечика випили 1 склянку молока, а з
третього — 3 склянки. Скільки молока залиши-
лось у кожному глечичку?

Перший глечик: рядок клітинок

Другий глечик: рядок клітинок

Третій глечик: рядок клітинок

8. Мешканці рукавички поливають горód. Дай від-
повіді на запитання.

1) Скільки літрів води в кожного звірятка? Запи-
ши.

л ## л # л # л # л # л

2) На скільки більше літрів води в лисиці, ніж у жабки?

рядок клітинок

3) На скільки менше літрів води в кабана, ніж у вовка?

рядок клітинок

4) Скільки літрів води ще треба зайцю, щоб мати стільки ж, як у ведмедя?

рядок клітинок

5) Скільки літрів води має витратити лисиця, щоб у неї було стільки ж, як у мишки?

рядок клітинок

(лампочка) 6) Що можна зробити, аби у ведмедя та вовка води стало порівну? Знайди три способи.

1 спосіб: рядок клітинок

2 спосіб: рядок клітинок

3 спосіб: рядок клітинок

9. Журавлик з України надіслав друзям-пінгвінам 17 л калинового сиропу. Щоб вилікувати кашель, пінгвіни взяли 7 л сиропу, а решту сховали між крижинами. Скільки літрів сиропу сховали пінгвіни? ## __

(лампочка) 10. Як зайчикові відміряти 1 л морквяного соку, якщо у нього є дволітрова банка і трилітровий глечик? Поясни.

11. Круть і Верть залили в бак трактора 19 л пального. Щоб зорати пшеничне поле, витратили 9 л пального. Чи вистачить решти пального, щоб зорати таке саме житнє поле? так ні (у рамочках) Поясни.

Урок 110. Вартість. Гроші. Країна Купляндія, або Все про гроші

Довідничок

Гроші бувають:

паперові металеві

гривні (грн) копійки (коп.) гривня

Металеві гроші називаються **монетами**.

Паперові гроші:

Монети:

Довідничок

Вартість однієї гривні — 100 копійок:

1 грн = 100 коп.

1. Скільки **монет** має жабеня? Скільки це **копійок**?
Скільки монет має порося? Скільки це гривень?
2 монети
60 копійок
монети
гривень
2. Дізнайся, хто скільки гривень зібрав. Хто має найбільше грошей? Обведи мал. червоний олівець. Хто — найменше? Обведи мал. зелений олівець.
грн
грн

грн

3. Скільки гривень у кожному гаманці? У якому гаманці найбільше грошей? Обведи мал. червоний олівець. У якому — найменше? Обведи мал. зелений олівець.

грн

грн

грн

4. Які монети варто взяти, щоб заплатити за цукерки? Обведи.

12 грн

15 грн

20 грн

5. Розрахуйся за іграшки. Яка іграшка **найдорожча**? Яка **найдешевша**?

70 грн

65 грн

80 грн

6. Розглянь 4 способи, як можна набрати 5 грн з поданих монет.

1) 3)

2) 4)

Як набрати 10 грн; 20 грн? Знайди 4 способи.

Урок 111

1. Діти купили:

Іринка Михайлик Дмитрик

мал. яблуко і мал. груша

2 мал. яблуко і мал. інжир

мал. слива, мал. груша і мал. інжир

грн ## грн ## грн

Дізнайся вартість їхніх покупок, якщо:

1 грн 2 грн 3 грн 25 грн

2. Киця замовила на сніданок сирники за 47 грн і молоко за 10 грн. Яка вартість сніданку?

грн # грн

Вартість ? грн

рядок клітинок

3. Мишеня купило 2 набори кульок. Скільки грошей заплатило мишеня, якщо кожен набір коштує 43 грн?

рядок клітинок

(піктограма) 4. Порівняй.

15 грн # 51 грн

27 грн # 32 грн

2 грн # 100 коп.

##

45 грн + 10 грн # 54 грн

##

73 грн # 86 грн – 14 грн

- 5.** Готуючись до школи, звірята купували шкільне приладдя.

Кожне з них купило по дві речі. Хто що купив, якщо вони витратили:

55 грн 87 грн 80 грн 46 грн

?

Сполучи стрілочками.

64 грн 40 грн 32 грн 23 грн

Урок 112

1. Оля має мал. 5 грн, Іра — мал. 10 грн і мал. 2 грн, Юрко — мал. 5 грн і мал. 1 грн.
Скільки грошей мають разом:
Оля та Іра? Іра та Юрко? Юрко та Оля?
грн ## грн ## грн
2. Розглянь схему і розв'яжи задачі:
? грн
Вартість ## грн
1) За хліб і пачку масла заплатили 88 грн. Хліб коштує 20 грн. Скільки коштує пачка масла?
рядок клітинок
2) Фарби і пензлик коштують разом 75 грн. Скільки коштує пензлик, якщо фарби коштують 52 грн?
рядок клітинок
3) Склади свою задачу за схемою.
5 рядків
3. За мал. 2 ліхтарики і мал. ручка заплатили 99 грн. Мал. два ліхтарики коштують 60 грн. Скільки коштує мал. ручка?
рядок клітинок
4. Обчисли.
 $67 \text{ грн} - 63 \text{ грн} = \# \text{ грн}$ $18 \text{ грн} + 30 \text{ грн} = ## \text{ грн}$

$$45 \text{ грн} - 25 \text{ грн} = \#\# \text{ грн} \quad 20 \text{ грн} + 80 \text{ грн} = \#\#\# \text{ грн}$$

5. Упиши відповідні числа.

$$50 \text{ коп.} + \#\# \text{ коп.} = 60 \text{ коп.} \quad 16 \text{ грн} + \#\# \text{ грн} = 28 \text{ грн}$$

$$\#\# \text{ грн} + 7 \text{ грн} = 59 \text{ грн} \quad \# \text{ грн} + 43 \text{ грн} = 48 \text{ грн}$$

Урок 113

1. Сполучи в порядку зростання.
1 грн 50 коп. 90 коп. 10 коп.
2 грн 20 коп. 60 коп. 10 грн
2. Кротик витратив 4 грн, а борсучок — 18 грн.
Хто витратив більше? Обведи. На скільки більше?
Обчисли.
грн
на ? грн більше
грн
рядок клітинок
3. У кого менше монет — у зайчика чи в їжачка?
 Обведи. У кого більше грошей? Зафарбуй.
у зайчика у їжачка порівну
4. Шпак купив пакет соняшникового насіння за 45 грн і пакет гарбузового насіння за 95 грн.
На скільки дорожчий ...?
На скільки дешевший ...?
рядок клітинок
5. Їжачок купив квиток до цирку за 25 грн.
1) Білочка купила квиток у перший ряд, і він на 10 грн дорожчий, ніж квиток їжачка. Скільки коштує квиток білочки?
рядок клітинок

2) Ведмежа купило квиток в останній ряд, і його квиток на 5 грн дешевший, ніж квиток їжачка. Скільки коштує квиток ведмежати?

рядок клітинок

6. Зайчик із вовчиком замовили піцу. Зайчик — з овочами, а вовчик — з ковбасою та сиром. Чия піца дорожча? На скільки?

20 грн 9 грн 10 грн 6 грн 2 грн

7 рядків клітинок

Урок 114

1. Капустина коштує 7 грн. Козеня дало продавцеві 10 грн. Скільки грошей поверне продавець козеняті?
рядок клітинок

Довідничок

Козеня дало продавцеві 10 грн. Це забагато. Гроші, які продавець повертає покупцеві, називаються **решта** або **здача**.

2. Діти граються в «магазин».
Скільки гривень решти дасть продавець у кожному випадку? Запиши. Що куплено без решти?
Обведи.
грн ## грн ## грн
20 грн 30 грн 65 грн

3. У Богдана — 37 грн. Він планує купити наліпки з літачками, а на решту — конверти по 1 грн. Скільки конвертів зможе купити Богдан?
25 грн
3 рядки клітинок
4. У котика було 90 коп. Він позичив півнику 50 коп. Скільки копійок залишилось у котика?
рядок клітинок

5. Розглянь схему і розв'яжи задачу.
У ведмедика було 53 грн. Він витратив 40 грн, щоб купити торт. Скільки гривень залишилось у ведмедика?
Витрачено Залишилося
грн ? грн
Було — ## грн
рядок клітинок
6. У Мавпочки було 50 коп. Вона віддала борг — 20 коп. Скільки копійок залишилось у мавпочки? ## коп.

Урок 115

1. Розглянь схему і розв'яжи задачу.
Черепаха витратила 20 грн на купівлю кепки.
У неї залишилося 7 грн. Скільки гривень було у черепахи спочатку?
Витрачено Залишилося
грн # грн
Було — ? грн
рядок клітинок
2. Якщо мишеня купить соломку за 11 грн, то в нього залишиться ще 3 грн. Скільки грошей має мишеня?
рядок клітинок
3. Верблюд купив бутель води за 14 грн. У нього залишилося ще 20 грн.
1) Скільки гривень було у верблюда спочатку?
рядок клітинок
2) Скільки коштуватимуть два бутлі води?
рядок клітинок
4. У журавлика було 45 грн. Після того як він пообідав у кафе, у нього залишилося 15 грн. Скільки коштував обід?
Витрачено Залишилося
? грн ## грн
Було — ## грн

рядок клітинок

5. Страус купив м'яча. Із 50 грн він отримав 10 грн решти. Скільки коштував м'яч?

рядок клітинок

6. У ведмедика було мал. 50 грн і мал. 5 грн. Після того як він купив горщик меду, у нього залишилось 2 грн. Скільки коштував горщик меду?

рядок клітинок

7. Упиши відповідні числа.

$$\#\# \text{ грн} - 20 \text{ грн} = 40 \text{ грн} \quad \#\# \text{ грн} - 32 \text{ грн} = 30 \text{ грн}$$

$$59 \text{ грн} - \# \text{ грн} = 50 \text{ грн} \quad 16 \text{ грн} - \#\# \text{ грн} = 2 \text{ грн}$$

$$47 \text{ грн} - \#\# \text{ грн} = 24 \text{ грн} \quad \#\# \text{ грн} - 90 \text{ грн} = 6 \text{ грн}$$

Урок 116

1. Скільки коштує жовта сумочка для ляльки? Червона сумочка?
на 12 грн дорожча ніж 36 грн на 4 грн дешевша ніж
3 рядки клітинок
2. На скільки лялька дорожча за годинник? Дешевша за велосипед? На скільки велосипед дорожчий за годинник?
42 грн 54 грн 97 грн
5 рядків клітинок
3. У мами було 95 грн. Вона купила синові фломастери. Скільки коштували фломастери, якщо у мами залишилося 32 грн?
рядок клітинок
4. Якщо Оленка купить олівці за 85 грн, то у неї залишиться 14 грн. Скільки гривень в Оленки?
рядок клітинок

Урок 117.

Діаграми

1. Використай діаграму, щоб відповісти на запитання.

Діаграма

папуги

канарки

1) Скільки всього папуг? ##

Скільки канарок? ##

2) Скільки всього білих птахів? ##

Скільки всього жовтих птахів? #

3) На скільки жовтих папуг менше ніж білих? На # менше.

2. Гра «Хто закинув у дупло більше горішків?».

РудяЛяля Люся Дуся

1) Скільки горішків закинула білочка Люся? #

2) Зафарбуй:

Яка білочка закинула 3 горішки?

РудяЛяля Люся Дуся

Які білочки закинули більше ніж 3 горішки?

РудяЛяля Люся Дуся

Яка білочка перемогла?

РудяЛяля Люся Дуся

3. Що кіт Микита робив найдовше? Познач 1. Пронумеруй усі його справи за день у порядку зменшення витраченого часу.

Розпорядок дня кота Микити

- # Ховався в коморі
- # Ловив мишей
- # Їв
- # Відпочивав на печі
- # Думав
- # Спав

4. Жабка склала діаграму з результатів виразів. Як можна назвати числа у першому стовпчику діаграми; у другому? Знайди листочок для кожного виразу і сполучи їх стрілочками.

44 98 45 39 23 67

49 – 5 28 + 11

24 + 43 65 – 20

57 – 34 58 + 40

Урок 118.

Істинні та хибні висловлювання

1. Визнач, яке твердження — істинне, а яке — хибне. Якщо значок **x** поставили помилково, то закресли його і постав у правильному місці.

Зразок 1:

Іграшки Жовті

x

Хибне, тому що банан — не іграшка, але він жовтий.

Значок **x** треба поставити під словом «жовтий».

Зразок 2:

Овочі **x** Зелені

Істинне, бо капуста — це овоч, і вона зелена.

Зразок 3:

Іграшки Тверді

x

Істинне, тому що рукавичка — не іграшка і вона не тверда.

1)

Іграшки Сині

x

Фрукти Червоні

x

Іграшки **x** М'які

2) Жовті **x** Круги

Круги Сині

x

Трикутники Зелені

x

Зразок 4:

24 Двоцифрові x Парні

Істинне, тому що 24 — це і парне, і двоцифрове число.

15 Двоцифрові Непарні

x

Хибне, оскільки число 15 — не лише непарне, а й двоцифрове. x слід поставити посередині.

3)

7 Двоцифрові x Непарні

12 Одноцифрові x Парні

20 Круглі x Двоцифрові

8 Одноцифрові Непарні

x

Урок 119. Повторення за рік. Історія трьох поросяток

1. У мамі Пігі і тата Пігуса було троє поросяток: синочок Піг і доньки — Пігуля та Пігуся. Пігу було 3 роки, Пігулі та Пігусі — по 2 роки.
 - 1) Скільки років мамі Пігі, якщо вона на 2 роки старша за свою найстаршу дитину? # років
 - 2) Скільки років татові Пігусу, якщо його вік дорівнює сумі років усіх його дітей? # років
2. Читай задачі по черзі і записуй розв'язання.

Піг та сестрички прочитали казку про трьох поросяток і вирішили теж збудувати собі будиночки.

 - 1) Пігуся будує хатку із соломи. Вона назбирала два пучки соломи: у першому — 40 соломин, у другому — стільки ж. Скільки соломин назбирала Пігуся?
рядок клітинок
 - 2) Пігуля будує хатку із хмизу. Вона знайшла 32 великі гілки і 47 малих. На скільки більше малих гілок, ніж великих, знайшла Пігуля?
рядок клітинок
 - 3) Піг будує хатку по-справжньому — із цегли. Усього треба 85 цеглин. Піг уже купив 65. Скільки цеглин ще треба купити?
рядок клітинок

Урок 120.

Історія триває

1. Читай задачі по черзі і записуй розв'язання.

Поросята купують посуд для кухні.

1) Пігуля купила чайний сервіз. Вона дала продавцеві 50 грн і отримала 20 грн решти. Скільки коштує сервіз?

рядок клітинок

2) Пігуся хоче купити тарілки за 36 грн. У неї є 25 грн. Скільки гривень треба позичити Пігусі?

рядок клітинок

3) Піг купив чайник за 42 грн. У його гаманці залишилося 7 грн. Скільки гривень було в гаманці Піга спочатку?

рядок клітинок

(пиктограма) 2. Порівняй.

5 грн # 50 коп.

27 грн # 72 грн

90 коп. # 1 грн

##

29 грн + 5 грн # 25 грн

##

100 коп. # 50 коп. + 40 коп.

(пиктограма) 3. Знайди і закресли вираз, що дописав Нишпорка. Для цього спочатку запиши й обчисли круглі вирази.

41 + 18 27 + 70 77 - 36

97 – 20 26 + 60 59 – 32

5 рядків клітинок

Урок 121.

Новосілля

1. Батьки подарували працюючим дітям велосипед, ролики і скакалку.

1) Піг проїхав на велосипеді 54 м до липи і ще 35 м — до старезного дуба. Скільки всього метрів проїхав Піг?

рядок клітинок

2) Склади дві задачі за таблицею і запитаннями. Запиши розв'язання.

Скільки кругів навколо клумби проїхала Пігуся на роликах?

рядок клітинок

Скільки разів Пігуся стрибнула на скакалці?

рядок клітинок

Пігуля	16 кругів	23 стрибки
Пігуся	?, на 4 круги менше	?, на 6 стрибків більше

2. Веселе новосілля тривало 5 год. Коли закінчилося святкування, якщо розпочалося воно о 3 год дня?

рядок клітинок

3. Потомлені поросята полягали спати.

1) Пігуся і Пігуля лягли о 10 год вечора, Піг — об 11 год вечора. На скільки пізніше ліг спати Піг?

рядок клітинок

2) Пігуся прокинулася о 8 год ранку, Пігуля — на годину раніше за сестру, Піг — на дві години пізніше ніж Пігуся. Коли прокинулася Пігуля? А коли — Піг? Намалюй стрілки.

Пігуля Пігуся Піг

4. Допоможи «розселити» вирази у відповідні хатки. Сполучи стрілочками.

$19 + 20$ $31 + 8$ $12 + 0$ $89 - 50$ $29 - 5$

12 24 39

хатка Пігусі хатка Пігулі хатка Піга

Урок 122.

Запаси на зиму

Поросята носять у комору запаси на зиму: картоплю, жолуді, яблука, буряки та моркву.

1. Перший мішок картоплі важить 11 кг, а другий — на 8 кг важчий. Скільки кілограмів важить другий мішок картоплі?
рядок клітинок
2. Маса першого мішка жолудів — 19 кг, а другого — 10 кг. На скільки кілограмів другий мішок легший від першого? Скільки всього кілограмів жолудів?
3 рядки клітинок
3. Пігуся взяла з кошика 4 кг яблук. У кошику залишилося 25 кг яблук. Скільки кілограмів яблук було в кошику спочатку?
рядок клітинок
4. Ящик буряків має масу 18 кг, а ящик моркви — 13 кг. Що можна зробити, щоб ящики важили однаково? Знайди декілька способів. Поясни усно.
5. Піг, Пігуля і Пігуся налили в банки яблучний сік. Пігуся налила 10 л соку, Пігуля — стільки ж, а Піг — стільки, скільки обидві сестрички разом.

1) Скільки літрів яблучного соку налив Піг?
рядок клітинок

2) Скільки літрів яблучного соку налили всі поросятка разом?
рядок клітинок

(пiктограма) 6. Порiвняй.

9 # 90

88 # 18

46 # 64

##

18 + 21 # 37

##

29 # 38 - 10

##

45 + 3 # 45 + 30

##

55 - 40 # 55 - 4

Урок 123.

День спорту

1. У сусідньому дворі живе сім'я кроликів. Знайомся:
Вухастик Куцохвостик тато Вуханьмама Вуханька
Гризлик

Довголапик Зубастик Вухася Пухнастик

На сніданок кожне кроленя з'їло по одній морквині, тато — 3 морквини, а мама — 2. Скільки всього морквин з'їла сім'я кроликів на сніданок?
##

2. Під час прогулянки кроленята прочитали таке оголошення:

Увага! Увага!

Запрошуємо всіх на День спорту.

Змагання розпочнуться о 12 год.

До зустрічі на стадіоні!

Подивись на годинник і доповни твердження:

До початку змагань залишилося # год.

Видалити розліновку!

3. Троє кроленят змагалися з бігу на 100 м.

Куцохвостик пробіг швидше за Вухастика, але не наздогнав Зубастика. Хто яке місце посів? Запиши. Поясни свою відповідь.

3 1 2

 4. У стрибках у довжину Пухнастик стрибнув на 1 м далі, ніж Гризлик, але на 1 м ближче, ніж Довголапик. Хто переміг? Підкресли. Поясни.

5. Тато Вухань перестрибнув усі перешкоди, на яких є однаковий результат.

$$23 + 4 \quad 48 - 31 \quad 59 - 42 \quad 6 + 11 \quad 67 - 50 \quad 0 + 71$$

Познач \checkmark ці перешкоди.

Урок 124.

Математичний конкурс

Увага! Увага!

Оголошується математичний конкурс!

1. Добери числа у #.

9

#

найменше непарне число

7

#

найменше парне число

8

=

2. Упиши відповідні числа.

1 м = ### см # дм = 10 см

1 м = ## дм ### коп. = 1 грн

3. Знайди суму найменшого двоцифрового числа і найбільшого одноцифрового числа.

рядок клітинок

4. Знайди різницю найбільшого двоцифрового числа і найбільшого двоцифрового круглого числа.

рядок клітинок

5. Розглянь числа на м'ячах. Вибери:

1) два найбільші парні числа і розфарбуй м'ячі синім кольором;

2) найбільше і найменше непарні числа і розфарбуй м'ячі жовтим кольором.

2 69 27 10 74 53

 6. Використовуючи цифри на блокнотиках, утвори такі двоцифрові числа:

1) найменше парне число; ##

2) найбільше парне число; ##

3) найбільше непарне число; ##

4) найменше непарне число; ##

Цифри в числі повторювати не можна.

8 7 3

7. Скільки замкнених ліній на малюнку? #

Скільки незамкнених? #

Скільки кривих? #

Скільки ламаних? #

Скільки ланок має ламана? #

А вершин? #

Накресли відрізок, що є сумою довжин усіх ланок ламаної.

2 рядки клітинок

На скільки перша ланка довша за останню? рядок клітинок

Урок 125.

...і на прощання

1. Добродійка черепаха щосуботи катає жабок. Склади й обчисли вирази:

Було	З астрибнуло	Стало
23	15	#####
#####	10	2 десятки
20	#####	35
Було	З істрибнуло	Залишилося
37	26	#####
3 десятки	#####	20
#####	18	1 десяток

2. Граємо у гру «Істинне — хибне».

100 9 42

1) Білочка записала про своє число декілька тверджень. Визнач: істинне (напиши І) чи хибне (напиши Х) кожне з них.

42 — двоцифрове число;

42 — парне число;

сусідами числа 42 є числа 40 і 43;

число 42 містить 4 десятки і 2 одиниці;

число 42 менше ніж число у мал. їжачка

2) Склади декілька істинних тверджень про число їжачка.

5 рядків клітинок

3) Склади декілька хибних тверджень про число жабки.

5 рядків клітинок

(піктограма) 3. Скільки кругів на малюнку? ##

Скільки трикутників? ##

А чотирикутників? ##

1 клас 2 клас

(розжарена лампочка) 4. Назви дві наступні фігури.

(розжарена лампочка) 5. Скільки тут циліндрів; кубів; конусів; куль; пірамід? Чого найбільше?

Ми трудилися увесь рік, і наші знання стали міцні, як мури. До побачення, перший класе!

Перевір свою увагу

1. Розглянь зразок і підписи до нього.

усередині

назовні

Зразок:

- Це — зелене в жовтому.
- Зелене всередині, а жовте назовні.
- Це круг у чотирикутнику.

Розглянь малюнки і дай відповіді на запитання.

(лампочка) 1) На скількох малюнках є:

- синє назовні? #
- зелене всередині? #
- синє в жовтому? #
- жовте в зеленому? #
- круг усередині? #
- чотирикутник назовні? #
- круг у трикутнику? #
- трикутник у крузі? #

(розжарена лампочка) 2) Скільки всього жовтих кругів? #

Зелених трикутників? #
Синіх чотирикутників? #
Скільки всього трикутників? ##
Кругів? ##
Чотирикутників? ##

2. Щоб перетворитись на принцесу, жабці потрібно щоразу стрибати на листочок із більшим парним числом, ніж попереднє. Жабка може стрибати лише на сусідні листочки. Познач чарівний шлях.

2	6	4	26	27
3	10	18	30	24
8	17	21	32	33
63	60	68	56	28
89	88	72	57	40
91	90	56	58	
94	96	100		

3. Щоб перетворитись на принца, зачароване чудовисько мусить пройти вогнянім лабіринтом. Щоразу треба стрибати в сусіднє вогняне коло з непарним числом, що є менше, ніж попереднє. Покажи цей рятівний шлях.

100	97	81		
99	98	92	80	67
95	91	89	88	93
40	38	85	84	75
24	39	53	54	69
26	27	28	12	4

13 5 1

Додаток. Завдання на уважність

- 1. Який сірник слід **забрати**, щоб кожна рівність стала правильною? Закресли його.
- 2. Де слід **покласти** один сірник, щоб кожна рівність стала правильною? Намалюй його.
(розжарена лампочка) 3. Куди слід **перекласти** один сірник так, щоб кожна рівність стала правильною? Закресли і намалюй у правильному місці.

Особливості навчального посібника:

- органічне поєднання функцій підручника і робочого зошита
- системний, блочний підхід до розгортання тем
- засвоєння початкових математичних знань
- формування розумових і практичних умінь та навичок
- повторення та закріплення вивченого матеріалу
- прикладний характер отриманих знань
- нові типи логічних і творчих завдань
- формування досвіду самостійної роботи

Інтернет-підтримка дозволить:

- ознайомитися з додатковими матеріалами до уроків
- виконати різноманітні інтерактивні завдання до кожної теми навчального посібника
- переглянути навчальні відеоролики та 3D-моделі
- потренуватися у розв'язанні логічних завдань
- здійснити самоконтроль і перевірку набутих знань

